

IPORTULA

Informatiu Cultural de Marratxi.

Nº 85

SETEMBRE 1989

Insistesc altra vegada
per saludar es glosadors
i procurar convèncer-los
que envïin qualche glosada
que a ells i a jo mos agrada
per tal de divertir-mos
preguntar i contestar-mos
amb una glosa encertada.

Vos agrada fer-vos pregar
i a jo es pregar no m'agrada
no feis cas a sa cridada
que faig a sa "Pòrtula"
i això me fa sospitar
que no voleu disparar
perque amb això des glosar
duis sa pólvora banyada.

Quan sentiu s'atsús
no vos dignau a arrencar
això demostra ben clar
que no estau gaire segurs
sou glosadors de bon ús
això ho puc certificar
però en haver d'arrencar
de mal presents vos acús.

Si no voleu contestar
deixau-me totsol glosant
i lo que aniré publicant
de lluny no podreu jutjar
i "hasta" podreu criticar
lo que estic realitzant
i jo sense contrincant
aniré darrere o davant
així com me convendrà.

Jo conserv una advertència
que un bon amic me donà
i és que m'he de supeditar
a sa meua resistència
i voltros amb s'intel.ligència
que teniu en so glosar
vos resistiu a arrencar
i això me dóna a pensar
que heu fet pacte de silenci.

Ni un vot de bona aliança
des glosadors he rebut
tampoc crec haver merescut
que en facin cap alabança
jo vivia amb s'esperança
que seria ben rebut
i ara amb sa seva actitud
me sembla que haurem perdut
dels lectors sa confiança.

MOTS AVENCUTS

Ningú me va demanar
que em ficàs dins aquest trull
però jo faig lo que vull
i totsol m'hi vaig aficar
perquè no puc suportar
que ho deixin passar per ull
i que per una mica d'embull
no pugui continuar.

Un home cerca fer vasa
per amunt i per avall
i voltros teniu un treball
que vetlau de lluny sa caça
homes de capa i espasa
però amb so cantar de gall
i heu tengut en aquest ball
sa partida de cavall
però s'arribada d'ase.

Això de tant de pregar
ho tiraré dins s'arxiu
perquè qualche cosa em diu
que no estau disposats a glosar
no sé si sa "Portula"
vos ha dat qualche motiu
o si és perquè es que això escriu
no vos 'caba de quadrar.

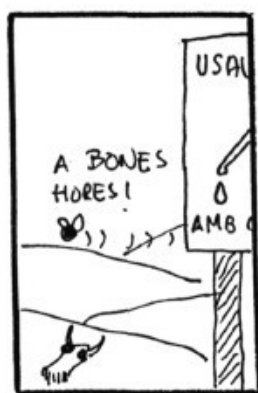
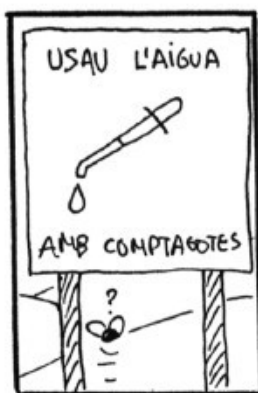
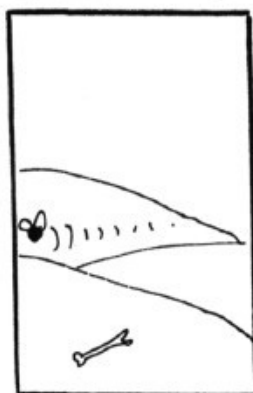
He quedat ben convingut
que sou mals de fer arrencar
i ara vos deixaré anar
i esperaré d'assegut
jo ja tenc es tinter eixut
de tant sa ploma mullar
perquè de tant de pregar
es paper se va menjar
sa tinta, es tinter i s'escut.

Ara a jo m'agradaria
dir-vos abans d'haver acabat
que si en res vos he faltat
ha estat de casualitat
perquè jo no ho pretenia
sa meua categoria
no em permet fer-vos costat.
perquè Déu no m'ha donat
sa vostra filosofia.

Per acabar sa miseri'
ha cantat un glosador
i ho feia amb s'intenció
de desvetlar un misteri
perquè veia que s'imperi
que és es ram de sa cançó
anava de mal en pitjor
i ara per arreglar-ho
que li contesteu o no
queda en es vostro criteri.

MIQUEL MUT AMENGUAL

La Mosca Barruda (1)

Associació d'Amics de la Glosa

Pere Gil, col·laborador de Pòrtula i secretari de l'Associació d'amics de la Glosa ens ha remès el següent escrit per donar-la a conèixer.

"Benvolguts companys de Pòrtula:

Aquesta Associació, que va iniciar el seu demble al començament d'aquest any, té els fonaments posats per aconseguir la reactivació d'aquesta peculiar forma d'expressió oral de la nostra terra. Un dels acords presos per la Junta Promotora és nomenar delegacions a tots els nuclis importants de l'Illa a fi que cada una d'elles promogui activitats dins el seu

redol. Des d'ara PORTOL, poble de glosadors, té també la seva delegació. El col·lectiu de la revista "PÒRTULA" se n'ha fet càrrec. Estam tots d'enhorabona perquè sens dubte això suposarà una reviscolada dels glosadors portolans, darrerament un poc endormissats. La Junta Promotora també va prendre l'acord de nomenar SOCIS d'HONOR tots els glosadors vius de més de 70 anys. Hi ha preparats els diplomes acreditatius dels glosadors locals MARTÍ SERRA "Manyoles" i FELIP PALOU "Meta" que els seran entregats com homenatge a la seva llarga dedicació al conreu d'aquesta manifestació cultural popular. S'espera la col·laboració de tot el poble per aconseguir aquests objectius."

Durant el Mes Passat

- Incendi a Sa Punta de n'Amer. Quan es deixaran de provocar incendis a zones protegides?.

- L'Ajuntament de Deià acordà permetre el creixement del poble. Per desgràcia haurem de veure com es destrueix un dels darrers meravellosos pobles de la Serra.

- TV3 va emetre una pel·lícula colorejada.

- Sito Pons, campió del món dels 250 c.c.

- Es presentà el nou Mallorca de la 1 Divisió i es disputà el torneig Ciutat de Palma.

- Un any més, exitosa marxa d'es Güell a Lluc a peu.

- L'aigua de Ciutat, impossible de beure degut a la seva salinitat.

- La pesta equina andalusa fa perillar les proves hípiques de l'olimpiada barcelonina.

- Crisi dins l'O.C.B.

- Cort sembrà de "Pastanagons" tots els carrers de Palma sense abans fer-los nets de ca.. des de cans i papers. Així la collita no serà gaire bona.

- L'enorme quantitat de droga que entra a les nostres illes a través de tots els vaixells que arriben als ports i que no passen mai cap control. Igualment és paradòxic que els

passatgers de vols regulars i xarter passin controls de metalls i de duanes, i que els avions privats no en passin ni un. Així, entrar droga és d'allò més senzill.

- Va morir el bisbe Moncadas de Solsona, que era mallorquí i que treballà además per la normalització de l'església mallorquina.

- Vacances per a molts.

- Un helicòpter espanyol va caure d'una pedrada... No seria hora de tornar a posar en marxa els nostres exèrcits de foners que durant tants anys mantingueren allunyats els invasors?.

- I parlant de tir de fona, sabieu que hi ha la possibilitat de que sigui esport d'exhibició o fins i tot olímpic a l'olimpiada de Barcelona?.

- Va morir a Pollença un cavall amb símptomes de pesta equina, fet que faria impossible que les proves hípiques de l'olimpiada de Barcelona es fessin a Mallorca.

- Va morir un home per un esbucament de pedres a un pou d'Andratx mentres hi feia feina.

- El govern andalús ens va regalar un voltor.

- Segons el PSM el Govern va incomplir l'acord parlamentari d'aturar les obres que es feien a Cala Estellencs.

- Es va disparar l'IPC.

G.A.V.I.M.

4 DE FRESQUES

VII PUJADA A LLUC

El proper dia 24 d'aquest mes de setembre, i organitzat per l'Ajuntament es celebrarà la VII pujada a Lluc a peu dels Marratxiners.

La sortida dels distints nuclis de població es fara a les 4 de la matinada.

Els actes programats a Lluc són: a les 10 del matí Ball de Bot a la plaça dels Pelegrins, a les 11 Benvinguda i ofici, a les 13'30 dinar de germanor.

Pels qui no hi vulguin anar a peu o no puguin, a les 8,30 del matí i als mateixos llocs de concentració hi haurà un servei d'autocar.

PINTADES AL TERME

Ja hi tornam esser. Un pic més els incívics de torn han pintat les parets del terme, entre Pòrtol i Sa Cabaneta unes pintades que fan referència a polítics de Marratxí, encara que un d'ells sigui regidor de l'Ajuntament de Ciutat.

I en Es Pont d'Inca, una altra pintada referent a la llibertat de Macià Manera, detingut per la Policia Estatal com a presumpte militant de TERRA LLIURE.

PRACTICANT A SA CABANETA.

Al carrer Marques de Zayas, 2 (quan canviarem els noms dels carrers?), ha obert una consulta un nou practicant, el qual ofereix els seus serveis des d'aquest mes de setembre, la consulta és diària de 20,30 a 22 i els dissabtes i diumenges a hores convengudes.

El practicant admet iguals per les persones interessades en les mateixes.

PRIMERA PASSEJADA A LLUC AMB MOTOS ANTIGUES.

El diumenge dia 1 d'octubre, i organitzada pel club de motos antigues Es Siurell de Marratxí tindrà lloc la primera anada a Lluc amb motos antigues. La sortida serà a Pòrtol davant el local social Bar Can Jaume a les 8'30 del matí; el recorregut serà Pòrtol, Santa Maria, Alaró, Lloseta, Biniamar, Selva i Caimari, per arribar a Lluc devers les dotze del migdia. Els actes que es duran a terme al Santuari una cop hagin arribat els participants seran els següents: a les 12'30 missa, a les 13'00 exposició de les motos i a les 14'30 dinar.

ESCOLA DE MUSICA A MARRATXI

L'ajuntament de Marratxí ha posat en marxa el proper curs de l'escola de música que es durà a terme a la Casa de Cultura de Sa Cabaneta. Per a informació i matrícula cal anar de dia 18 al dia 28 de setembre a l'ajuntament de 19 a 20'30 h.

ACTUACIO DEL GRUP PLA DE NA TESA CANTA I BALLA AL PROGRAMA DE MUSICA DEL PARC DE LA MAR.

Per part de l'Ajuntament de Ciutat, hem rebut la programació musical al Parc de la mar de Ciutat pels propers mesos de Setembre i Desembre, dins aquest mes i concretament el 17 hi haurà l'actuació del grup local Pla de Na Tesa Canta i Balla.

Per les persones interessades a assistir a les distints actuacions recordarem que totes són en diumenge a les dotze del migdia.

El mes d'octubre actuaran dia 1 el grup de rock Extasis, dia 8 Xaloc (ball de bot), dia 15 tai xi taoista, dia 22 una banda de música i dia 29 Area Latina (música Sudamericana).

ESTUDIS SOBRE LES NORMES SUBSIDIÀRIES.

En comissió de Govern l'Ajuntament va aprovar fer un estudi sobre les normes subsidiàries de Marratxí, amb l'únic objecte que als nuclis urbans històrics de Pòrtol, Sa Cabaneta, Es Pla de Na Tesa i Es Pont d'Inca, no es puguin construir xalets adossats.

INCENDI DEL CAMIÓ DE L'AUTO ESCOLA KALET.

El camió de l'auto escola Kalet coneguda de tots, va sofrir un incendi quan estava aparcada, durant les darreres vacances del mes d'agost.

L'incident es produí a la barriada ciutadana d'Es Rafal, on uns al·lots posaren unes caixes de cartó dins la carrosseria i les prengueren foc; tant de bo que es pogué apagar aviat i no sofri greus desperfectes.

ACOLLIMENT AL PLA DE CAMINS RURALS DE BALEARS.

En ple extraordinari, es va aprovar acollir-se al pla de camins rurals del Govern Balear, que es durà a terme durant els anys 1989 a 1992, consistent en millores i construcció de camins de servei rural.

Per part de l'Ajuntament els camins inclosos dins aquest pla són Camí de Muntanya, passant per devora els Garrovers, Camí de Sa Bomba (des de la carretera d'Inca fins a la carretera de Santa Maria a Bunyola), dins aquest camí hi ha una calçada protegida, catalogada com a Romana, esperem que la millora d'aquest camí no la destrossi com altres indrets del nostre terme, Camí de Sa Costa d'en Mas fins a "Son Cós".

CONCEDIDES LES OBRES DE LA SEGONA FASE DEL CENTRE DE SANITARI.

L'Ajuntament va concedir les obres de la segona fase de la construcció del centre sanitari, dins el polígon de Marratxí, a l'empresa Contruccioncs Emdeco, S.A., l'empresa concessionària ha de fer una fermença de 954.472,--ptes. mentre que l'import de les obres atorgades puja la quantitat de Ptes 23.741.805,---.

EXPOSICIO A LA CASA DE CULTURA.

A partir del proper dia 29 a la Casa de Cultura de Sa Cabaneta, hi haurà una exposició de pintura i escultures de Joan Francesc Canyelles, l'horari de visita serà de dilluns a Divendres de 6 a 9 de l'horabaixa i els dissabtes i diumenges de 11 a 1 del matí i de 6 a 9 del vespre. L'exposició romandrà oberta fins el dia 15 del mes d'octubre.

MIQUEL BOSCH I AUBA

S. I. A. C.

Què és el S.I.A.C.?

El S.I.A.C. es un servei d'informació i atenció al ciutadà adscrit a la Conselleria Adjunta a la Presidència que te, entre altres, els objectius següents:

- Informar als ciutadans sobre les actuacions de l'Administració de la C.A.I.B. sobre qualsevol altre tema que els ciutadans sol·licitin en relació als organismes dependents del Govern Balear.
- Donar a conèixer l'estructura i funcions de les altres Administracions: Consells Insulars, Ajuntaments i Administració Perifèrica de l'Estat, radicades a les Balears.
- Facilitar informació sobre la tramitació d'expedients, línies d'ajudes de la C.A.I.B., etc.
- Recollir iniciatives i tramitar queixes i reclamacions sobre el funcionament de les diferents Administracions.

Com posar-se en contacte amb nosaltres?

Truqui per telèfon

Si no vol, no necessita desplaçar-se fins a la nostra oficina per a resoldre el seu assumpte.

Ens crida al 900-321-321 i l'atendrem amb molt d'agust i no oblidí, la cridada es gratuïta, conèixer el que volem no costa res!

S.I.A.C. Pl. DRASSANES, 4 - 07012 PALMA DE MALLORCA

Ens escriu

Si vostè no es pot desplaçar fins a la nostra oficina, o no té telèfon, ens pot escriure una carta i ben aviat rebrà notícies sobre la informació sol·licitada.

Vengui a visitar-nos

Ens complaurà la seva visita. Estem a la seva disposició de 08.30 - 14.30 hs. tots els dies laborables. Els dissabtes de 09.30 a 13.30 hs.

Es Pla de Na Tesa

7(207)

mateix any obtenint el primer títol nacional de natació. Darrerament va participar com representant nacional als campionats del món celebrats a Stock Mandeville (Gran Bretanya) aconseguint una medalla d'or amb l'equip nacional de 4x100 relleus, una d'argent en l'estil "braça" i una de bronze en "papallona".

Enhorabona d'entrada. Li feim algunes breus preguntes:

-Tengueres l'ajut necessari per part de la gent que et rodejava?
No, cap.

-Quina ha estat la major alegria?
N'he tengudes un parell. La primera va ser el primer títol nacional aconseguit, però la que més record és la medalla d'or aconseguida en el campionat del món de Stock Mandeville.

Epi, Guillem, Jordi Creus
Angel i Eddi Vidal.

MONITORS DEL PLA DE NA TESA EN EL II CAMPUS DIVERBASQUET

Com a conseqüència de l'arribada a Mallorca del segon campus "Diverbàsquet", celebrat entre els dies 17 i 29 de juliol en el Col·legi Sagrat Cor de Palma, 120 joves entre vuit i setze anys prengueren part durant dues setmanes en competicions, lligues i sortejos. Tots ells foren dirigits per tres jugadors amb àmplia experiència en el món del bàsquet: Epi I, Jordi Creus i Eddi Vidal; aixímateix comptaren amb la col·laboració d'un equip de col·laboradors.

El Club basquet Pla de na Tesa va col·laborar amb dos jugadors del Club: Angel Molinero i Guillem Massot, que tengueren l'honor de participar com a monitors, funció que duïen a terme ensenyant i corregint.

Tots els que participaren en el Campus tengueren l'oportunitat de conèixer en persona a un dels millors jugadors d'Europa, Super-Epi, que tengué l'amabilitat d'interrompre les seves vacances i venir un dia a Palma per fer passar un dia inoblidable als qui hi eren presents.

JAUME GRIMALT CANTERO, GRAN CAMPIO

En Jaume viu en Es Pla de na Tesa; té vint-i-quatre anys, pateix paraplegia a causa d'un accident i va començar a practicar esports als tretze anys, veient que podia arribar enfora. Jugava al bàsquet representant les Illes Balears i des de fa dos anys es dedica a la natació. A partir d'aquí han estat molts d'esforços, però s'han vist recompensats primerament el març del 1988, quan quedà campió de Balears i, posteriorment, el novembre del

L'equip de 4x100 relleus

-Què vares sentir quan aconseguies el títol del món?

Una alegria immensa al sentir l'himne nacional i moltes ganes de repetir-ho.

-Quins són els teus plans per al futur?

La meva gran meta és poder arribar a les Olimpíades de Barcelona '92.

-Què els diries als joves que estan en les teves mateixes condicions?

Que no es desmoralitzin i que facin esport per dedicar-se a la competició.

El proper febrer anirà a uns campionats a l'Argentina. Li desitjam molta sort i esperam que pugui aconseguir molts més èxits en la seva brillant carrera.

GUILLEM MASSOT I JUAN

Es Pont d'Inca

EL RECTOR MIQUEL MULET, SE'N VA AL PERU

Don Miquel Mulet va venir com a rector d'Es Pont d'Inca el febrer de 1.985 i diu que ha estat molt content de regir aquesta parròquia durant tot aquest temps.

Molt abans de venir a Es Pont d'Inca va estar 14 anys al Perú, on era el vicari general d'una diòcesi endemés de fer feina en una emissora de ràdio d'àmbit nacional. Després va estar a Algaida durant 5 anys de rector i també feia feina a l'oficina del bisbat. D'aquesta època hem de resaltar que va ser fundador de la revista de Premsa Forana "Es Saig", revista que ja ha passat el número 100 d'existència. Després va ser destinat a la parròquia de Vilafranca i a continuació ja va venir a Es Pont d'Inca.

De l'estada en aquesta parròquia de Sant Alonso vol remarcar que quan les coses començaven a trobar el seu bon funcionament, ho haurà de deixar. Ell es va programar perquè en cinc anys, tot allò que havia de mester posar en rodatge o que flaquejava un poc, començàs a donar fruit. Algunes coses han tengut temps de consolidar-se i a altres els falta un poc més de temps. Entre aquestes coses més sòlides hi ha el grup MIJAC, del qual ja hem donat notícies en anteriors números de Pòrtula. Es un grup jove d'acció catòlica. Hi ha al·lots compresos entre 8 i 14 anys. La primera meta que es fixaren era la de formar un grup en el qual l'amistat fos el punt principal. Una vegada que aconseguiren això, s'han proposat de fer algunes activitats que els permetessin aprofundir aquesta amistat a través de la fe. Han fet acampades i excursions. El MIJAC està assessorat per un grup de laics.

Un altre tema dels que estaven un poc descuidats en Es Pont d'Inca era la catequesi. Ara hi ha 195 atlots que van a les sessions de catequesi. Un grup de gent s'ha preparat com a catequista i ara funciona bastant bé.

Hi ha també un grup de matrimonis que, a nivell de l'Arxiprestat de Sant Marçal, entre altres activitats, fan cursets de preparació a les parelles que es volen casar.

També funciona bastant bé un grup de gent de la tercera edat, el Grup Vida Creixent. Es un grup que té per objecte la revisió i el creixement de

la fe. Fan excursions i varen fer una estada d'una setmana a Santa Llúcia molt profitosa i divertida.

En altres aspectes més vistosos als ulls del poble en general, s'ha de parlar de la reforma del campanar, que es va haver d'arreglar perquè queia. I també, i sobretot a la vista de la gent externa, és important el fet que des de fa pocs anys es fan les festes patronals per Sant Alons, la tercera setmana d'octubre. Es varen pensar com unes festes de tipus cultural perquè en aquesta època de l'any hi escauen més. Es curios que, en Es Pont d'Inca sempre s'han fet les festes de Santa Catalina Thomàs, que no és la patrona de la parròquia, i en canvi, la festa del seu patró, Sant Alons, no s'ha celebrat més que d'ençà que hi ha aquest rector. Aquestes festes han millorat més de cada any i han atret més gent. Es indiscutible que la idea de fer i regalar bunyols i vi dolç és molt bona i té molt de mèrit, sobretot per les bunyoleres.

En Miquel Mulet és una persona molt interessada per la premsa i els mitjans de comunicació. Ha tengut en altres pobles emissores de ràdio i era la seva idea que en Es Pont d'Inca n'hi hagués una. El temps no li ho ha permès. Ell volia muntar una emissora en la qual s'hi pogués comunicar tota casta de gent i de grups. Era una idea ferma i hi tenia posades moltes il·lusions. Quan ja tenia les coses perfilades es va canviar la llei i no es va poder dur a terme. Hauria estat un projecte molt profitós.

Des de fa tres anys, en Miquel Mulet es cuida que el Full Dominical arribi setmanalment a les parròquies de Mallorca. Això li suposa moltes hores de feina i per això va sol·licitar l'ajuda d'un vicari. Per a ell, és molt important que els assumptes de la parròquia no quedin endarrerits, i això el poble sempre ho agraeix. Ell mateix s'ha preocupat de triar un capellà que vetli perquè els grups que s'han format a la parròquia segueixin aquesta línia de consolidació. El nou rector serà Don Guillem Parera.

A l'octubre, en Miquel Mulet s'embarcarà novament cap al Perú. Des d'aquí desitjam que l' tasca que ha de realitzar allà sigui tan profitosa per a bé seu i dels qui la rebran. Bon viatge i bona feina.

JOANA M. MATAS

Ja feia estona que molts feels portolans havien sol·licitat al rector de Pòrtol, Mn Cristòfor Tries, la construcció d'un campanar que acabàs de completar l'església actual. Es un element fonamental en qualsevol temple que a Pòrtol no tenim.

Pareix, però, possible que a finals d'aquest any o principis del que ve ja podrem sentir repicar de nou la campana de l'església antiga, ara exposada just a l'entrada de la nova. Tot just és un projecte que molts voldriem veure realitzat. Don Tòfol ja ha fet comes sobre el tema i ha encarregat el projecte de l'obra a l'arquitecte Antoni Oliver, de Ciutat. En aquests moments el delineant Joan Serra, de Pòrtol, té el projecte en marxa.

De principi, hi ha dues opcions: construir una espadanya sobre el temple o bé un campanar separat de l'església al més modern estil. Malgrat que la primera resultaria més barata, s'ha optat per la darrera solució, sobretot per l'efecte més estètic que tindrà.

L'estructura serà ben simple: tan sols dues columnes o pilons d'aproximadament dotze metres d'alçària, al cim dels quals es

Lloc on es construirà el nou campanar.

col·locarà la campana. També és possible que es col·loquin una o dues creus per omplir el buit que es crearà entre les columnes.

Per tal d'evitar sorpreses de darrera hora, a l'entrada de l'edifici parroquial es col·locarà un plànol de la futura obra que es realitzarà si Déu vol i amb l'ajut del poble.

I ja posats a fer obra, i per millorar l'aspecte del nostre temple parroquial, hi ha una sèrie de projectes a més dels ja mencionats.

Per començar, es volen pintar les façanes de l'església, tant la de la plaça com la del carrer Major, així com els interiors del temple. També seria necessari aterracar de nou la paret que confronta amb els terrenys de Ca'n Verdura, i està igualment en projecte. Sobretot és necessari per evitar la humitat que en diverses ocasions ha perjudicat les pintures de la paret.

Tot són tan sols projectes que voldriem veure realitzats. Des d'aquestes línies volem demanar l'ajut del poble que esperam que respongui com en altres ocasions.

Pòrtol

UN POBLE QUE VOL ESSER POBLE

(Espai de conveni entre la Conselleria de Cultura de la C.A.I.B. i l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca sobre temes d'història, llengua i cultura)

Pòrtol, nucli de població del terme de Marratxí, es troba damunt un turó, des d'on domina la meravellosa Badia de Palma, des de Cap de Figuera a Cala Blava, sembla guardar la nostra Illa, ja que veu tant qui arriba per mar com per avió.

Pòrtol, un poble que vol continuar essent un poble, malgrat la contínua immigració de gent de fora terme, principalment ciutadans, que vénen a residir cridats per la tranquil·litat i afabilitat dels seus estadants, però el poble vol continuar essent un poble, es conserven els mots familiars "mals noms" i són moltes les famílies més conegudes pels seus tradicionals mots que pels seus autèntics cognoms. Aixó fa poble.

L'origen de Pòrtol es perd en el temps, es diu que pot haver tengut el seu origen en la possessió de Pòrtula, que ja es cita l'any 1242. Pòrtol fou donat en establiment a finals del segle XVII. La Parròquia de Pòrtol està dedicada a Nostra Senyora del Carme i el temple nou és de construcció molt recent, fou construït entre els anys 1970 i 1974, damunt el solar de l'antiga que era d'estil neogòtic, la construcció de la qual fou entre els anys 1875 i 1878 i l'arquitecte fou Bartomeu Ferrà. Depenia de la parròquia de Sant Marçal, però l'any 1934 esdevingué Parròquia.

La festa patronal de Pòrtol és Ntra. Senyora del Carme, festes que antigament tenien molt de ressò dins els pobladors de la nostra vila, i que durant uns anys deixà d'esser popular, i només es celebrava una missa en honor de la Santa Patrona. Però l'any 1980 i

gràcies a la iniciativa de l'avui desaparegut "GRUP D'ESPLAI FOCS I OLLES", foren recuperades.

Una altra festa que es celebra a Pòrtol i aquesta sí que no ha deixat de celebrar-se és la dels quintos, que era de les primeres festes que es feien a la rodalia dels pobles veïnats. Aquesta festa sol fer-se per Cinquagema.

A Pòrtol s'edita la revista que teniu en les mans, coneguda a tot arreu del terme, que va néixer gràcies a la iniciativa de l'esmentat "GRUP D'ESPLAI FOCS I OLLES", i que començà com un butlletí intern d'aquell grup d'Esplai.

La principal indústria de Pòrtol i per la qual es conegut a tot arreu, es l'artesanal del fang, per dir-ho més clar les ollereries, en total actualment n'hi ha 8 en funcionament, amb notable participació a l'anyal "Fira del Fang" que organitza l'Ajuntament.

Les ollereries continuen funcionant i fent les peces a mà, les úniques novetats envers els seus avantpassats són el torn elèctric, i haver canviat els forns de llenya pels de propà, lo que és guanyar en el temps de coure les peces.

Antigament els ollers de Pòrtol, un per any, anaven a Lluç durant l'estiu per fer les peces necessàries pel monestir, els frares posaven el fang i les eines i ells la feina. Actualment aquesta tradició s'ha perdut.

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Educació i Cultura

Les altres fonts d'ingressos dels estadants de Pòrtol, són conrar la terra, ja que són poques les famílies portolanes que no tenen el seu tros de terra, llevat dels nous habitants que han vingut a viure a Pòrtol, també hi ha els forns (dos), cafès i botigues de queviures, com a Poble que es va desenvolupant, no hi poden mancar les botigues d'electrodomèstics (3), es pot dir que quasi tots els portolans tenen el seu lloc de treball al poble o al camp, i la resta fora d'ell, ja sigui a Ciutat o al polígon industrial del terme.

Dues indústries artesanals que també hi ha a Pòrtol, són els coets i la fabricació de pebre vermell. Precisament aquests dies ha mort l'amo n'Antoni "Parró", coeter d'anomenada arreu de l'Illa i queda plantejat un interrogant sobre la seva continuïtat. Quant a la indústria del pebre, és aquest mes de setembre que resulta un goig veure les faïanes de les cases dedicades a aquesta artesanal fabricació amb pebres penjats a les mateixes com si fossin domassos vermells.

Quant a la vida cultural, a Pòrtol a més de l'edició mensual de la revista, hi ha la seu el C.D. Marratxí, el qual milita a la primera regional del futbol balear. Per altra part l'A.P.A. del col·legi Costa i Llobera, sol fer al llarg de l'any qualche conferència dedicada als pares d'alumnes d'aquest centre docent, a la qual hi pot acudir qui desitgi; en poques paraules la vida cultural de

ASSOCIACIÓ PREMSA FORANA
DE MALLORCA

11(211)

Pòrtol és mínima. També podem parlar dels glosadors de Pòrtol, que en certa mesura han fet que aquesta manifestació popular no es perdés, organitzant trobades de glosadors tant a Pòrtol com a altres pobles de Mallorca.

Peró a Pòrtol, no tot es meravellós, ja que malgrat tenir prop de dos mil habitants, no té una apotecaria, lo que fa que els seus estadants hagin de desplaçar-se al proper poble de Sa Cabaneta. També la infraestructura esportiva, deixa molt que desitjar, ja que llevat del camp municipal de Son Caulelles, entre Pòrtol i Sa Cabaneta, no hi ha una trista pista on els nins del nostre poble puguin practicar l'esport de basquet, handbol, futbito, o tan sols patinar.

Avui en dia Pòrtol està enganxat al progrés (?) de l'especulació del terreny, i veu que poc a poc van sorgint noves urbanitzacions, que inevitablement van degradant el seu entorn amb el vist i plau dels polítics. Però malgrat això Pòrtol vol esser i continua essent un poble que lluita i lluitarà per no perdre la seva pau, tranquil·litat i felicitat de tots els seus habitants.

MIQUEL BOSCH i AUBA.

Nova perruqueria a Sa Cabaneta: Estil, al C/Oleza

Na Carme Madronyal ha substituït en Mateu a la carteria durant les seves vacances. La trobam, ben somrient, devora na Caterina de Ca'n Vent.

PER UN FINESTRÓ

Nova sabateria a Pòrtol: Ca na Angela, al C/ Major

Com casi cada any durant l'estiu, na Magdalena Crespi, de Ca'n Riteta, ha tornat a la Vila per saludar parents i amics. Des de fa 29 anys viu a l'Uruguai.

EL MEU PAIS TE UN TRESOR:
FORMENTERA.

De petits quasi tots hem somniat alguna vegada, desperts o adormits que érem uns pirates. Pirates amb un gran vaixell de tres pals, amb hermoses veles de colors, amb una enorme tripulació de mariners que obeïen sempre les nostres ordres, amb un que tenia una cama de fusta, un altre amb només un ull, un sempre gat... Però per anar bé la història sempre, rere unes quantes batalletes, havíem d'arribar a una illa deserta, paradisiaca. O no ben bé deserta, ja que així podem tenir una batalla més abans de desenterrar el tresor que segons indicava un vell mapa aconseguit en un dels anterior abordatges es trobava a un punt concret de l'illa a uns quants metres davall terra. Perquè.. que n'és d'una història de pirates sense un tresor?.

El que no m'imaginava mai era que aquella illa de somnis pogués ésser real, i ademés que pogués estar tot just vora ca meua, al meu propi país. En un principi em vaig desorientar i desesperar. No tenia cap mapa d'una illa tan propera. Tots els que tenia eren d'illes llunyanes en mars de taurons. Però la vaig veure petita i amb ànim em vaig posar a fer un forat per començar a cercar el tresor. Però tot just duia dues palades quan em vaig aturar. D'aquella manera no arribaria en lloc. L'illa era massa gran per a una persona tan petita, debíl i poca cosa com jo. Així que em vaig asseure. I quan feia uns segons que la mirava vaig comprendre que per trobar el tresor no necessitava cap mapa, ni cap pala, ni de forces amb què remoure la terra. Perquè el tresor era la mateixa illa, i només jo, el seu pirata, ho sabia. Allò em va tranquil·litzar; mai cap pirata vendria a l'illa a cercar cap tresor perquè sota les seves terres no hi ha els tresors que ells cerquen. Pentura algun sí que se n'adonaria que el tresor és l'illa, fet que suposaria que aquell pirata no era del tot dolent (com jo) i seria capaç i prou persona amb suficient sentit comú com per admirar i conservar allò que és hermós, meravellós, un autèntic tresor. I em faria amic d'ell..

Però no ens hem d'aturar d'entrenar-nos. En poden venir d'envejosos que amb les seves bombes de pólvora i de ciment ens la vulguin destruir i fer malbé. No ho hem de permetre i lluitarem per defensar-la de tots aquests que prefereixen el

material tresor del diner al tresor del paisatge, de la meravella natural, del paradís mundà que ens faci sentir per uns moments com en el cel. Aquests no seran mai ben vinguts a la nostra illa. I si ens vencen, pentura alguns rere nosaltres els ajustaran els comptes i proseguiran la seva defensa. Perquè tot bon pirata sempre lluita pel seu tresor.

El passat mes d'agost, l'illa de Formentera va ésser qualificada per l'U.N.E.S.C.O. "Tresor del Món". Tan sols tres llocs del planeta tenen aquest títol, fet que ens ha d'ajudar a prendre consciència de la importància que suposa que la nostra illa n'hagi estat l'escollida. Segons han anunciat els mitjans informatius, la qualificació de "Tresor del Món" suposa estar constantment "vigilat" per la U.N.E.S.C.O. i protegit d'especial manera de les agressions que pugui sofrir el territori, en totes les matèries (urbanístiques, ecològiques, catastròfiques... etc). Ara el que cal és que tal vigilància i tal protecció es duguin realment a terme i que els possibles infractors siguin severament castigats perquè així tots els habitants del planeta sàpiguin que al nostre país tenim un tresor, i nosaltres els seus habitants estiguem orgullosos que la nostra illa menor hagi pogut fogir de la destrossa que les altres illes han patit i segueixen patint. Per molts d'anys, per sempre, Formentera!!.

DES DE LA CASA DE LA VILA

VII PUJADA A LLUC

Dia 24 de setembre. Marratxí-Inca (amb autocar), Inca-Lluc (a peu).

Sortida a les 4 del matí.

A les 8'30, autocar directe a Lluc.

A les 13'30, dinar a l'acolliment Font Cuberta (Menú: paella, ensaïmada, fruita, pa i vi. Preu 500 ptes)

Inscripció: fins dia 20 de setembre.

Hora única de tornada: 16'30.

En cas de ploure es faria el dissabte següent.

ESCOLA MUNICIPAL DE MUSICA

Matrícula: del 18 al 28 de setembre, de 19 a 20'30 a la Casa de Cultura (Pça de España 1, Sa Cabaneta. Tfn 797244)

PINTURES i ESCULTURES JOAN FRANCESC CANYELLES

CASA DE CULTURA DE SA CABANETA
(plaça d'espanya)

AJUNTAMENT DE MARRATXI

DEL 29 SETEMBRE AL 15 OCTUBRE

HORARI: laborals 10 h a 21 h,

festius 11 h a 13 h - 16 h a 21 h

BOIRES — ENTINTADES

ENTRE TOTS

Han intentat deixar-nos sense TV3. Quina passada! La reacció de la irracionalitat és sempre imprevisible. No és cap novetat constatar que n'hi ha que ens tenen mania. Són aquells que no suporten que ens moguem per recuperar l'ús de la nostra llengua i normalitzar-la, i que donem les passes necessàries per retrobar-nos i retrobar la nostra identitat. Ja s'ho faran!, és el seu problema. Ara es tracta de reinstal·lar el repetidor tan prest com sigui possible i la solució potser podria estar en el refranyer popular, quan diu que "qui romp el vidre, el paga".

S'han sentit ja moltes veus d'aquells que volen que el repetidor de TV3 a Alfàbia torni a funcionar amb normalitat. Bé, bona idea, però qui el pagarà? Recordem que l'anterior repetidor va ser finançat amb aportacions de particulars, de pocs particulars, que hagueren de fer front a una contribució econòmica a fons perdut, de la qual se n'ha beneficiat el conjunt d'habitants de l'illa. Sí, perquè quan començaren a arregar-se els doblers per instal·lar el repetidor, ja fa alguns anys, les reaccions eren d'allò més variades i anaven des de

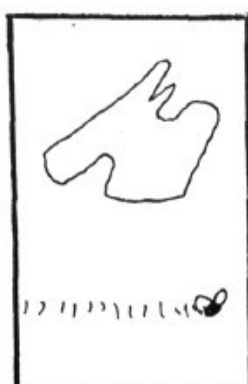
l'escepticisme més absolut a la fòbia més visceral, de l'apatia pura i simple a la mitja rialleta. Encara record el comentari burleta d'un periodista, publicat en un dels diaris que es fan a Ciutat, sobre el doblatge en català de la pel·lícula "La reina d'Àfrica". Potser no trobam ja d'allò més normal sentir parlar actors com Bogart, Heston o Mature en català? Clar que sí, tot era qüestió de perdre els complexos lingüístics.

Quan començà a veure's TV3 a l'illa, gràcies al repetidor, qui més qui menys començà a connectar amb el canal català per veure pel·lícules, informatius, esports, programes d'entreteniment i, sobretot, partits de futbol i esports en general. Però qui paga el repetidor? És molt encoratjador que molta gent digui la seva en favor de TV3 i expressi el seu interès en tornar a veure la televisió de Catalunya, però una cosa així costarà doblers, uns doblers que haurien de sortir de les nostres butxaques, ni que fos en forma d'aportacions reduïdes.

Entre tots podem fer anar endavant tot allò que ens proposem, tot és qüestió de voluntat i d'esforç. La reinstal·lació del repetidor de TV3 a Alfàbia és una bona oportunitat per a que demostrarem la nostra capacitat de mobilització i la nostra solidaritat.

RAMON TURMEDA

La Mosca Barruda (2)

L'ORQUESTRA ES POSA A CAMINAR

El passat dia 28 de juny tingué lloc la presentació pública de la programació de l'Orquestra Simfònica de Balears "Ciutat de Palma".

La programació és la primera que la formació orquestral portarà endavant després de la reestructuració feta a partir de l'antiga orquestra.

La professionalització ha estat el punt clau d'aquesta reestructuració. A partir d'ara l'orquestra estarà formada per músics professionals, molts d'ells venguts d'altres indrets.

Doncs, com dèiem, la programació de la temporada es feu pública el passat dia 28. Programació variada i que intenta mostrar diferents estils, èpoques, instruments... Així per exemple podem parlar de dos Oratoris ("La Passió segons Sant Joan" de BACH i "Les Estacions" de Haydn), dos concerts amb solista vocal (un d'ells amb Teresa Berganza), tres amb piano solista, quatre amb violí, un amb trompa...

De fet, el director titular, Lluís Remartínez, ha tengut en compte les programacions dels darrers anys a Mallorca. Ens explicava que en els darrers vuit anys la sisena de Beethoven no s'havia programat.enguany, per exemple, la podrem sentir en un concert en el qual el violinista Boris Belkin interpretarà el concert No 1 de Paganini.

Dels desset concerts inicialment prevists, deu seran dirigits pel director titular i set per altres mestres. Tendrem l'oportunitat, per exemple, de tenir Arpad Jood com a solista de piano i director al mateix temps, o Manuel Prestamo.

En la mateixa roda de premsa es presentà el logotipus de la Fundació Pública de les Balears per a la Música i l'esquema de treball de l'Orquestra, el qual, a part dels concerts quinzenals que es repetiran a altres llocs de les illes (diversos Ajuntaments ja han sol·licitat alguns programes), reuneix altres objectius com són la formació d'una Orquestra de Cambra, concerts per a escolars, enregistraments d'obres d'autors mallorquins, la divulgació de la Música contemporània i la relació estreta amb el Conservatori. Idees ambicioses que poden fer canviar el nostre panorama musical.

Per acabar valgui repetir la voluntat dels responsables de la Fundació: l'Orquestra és de tots i no només de Ciutat. Per tant fa falta que els ajuntaments de la part forana es moguin en el sentit d'aconseguir que els esdeveniments musicals comencin la descentralització demanada i desitjada.

P.S.

GABRIEL A. VICH

MAI M'HO IMAGINAVA JO DE TV3...

El diumenge 13 d'agost, a l'horabaixa, TV3 va emetre la pel·lícula "La càrrega de la brigada lleugera". Fins aquí tot molt bé. El crim està en que donà la versió en color de tal pel·lícula, ja que l'original és en blanc i negre. Ja sé que si vull puc llevar el color de la meua tele i veure-la en blanc i negre, però això no és això. Es una qüestió d'ètica envers l'art, una qüestió de respecte cap a les pel·lícules, siguin bones o dolentes. Els seus directors o productors escolliren fer-les així perquè volgueren o perquè circumstàncies com puguin esser l'any de la filmació ho condicionaren. I ara vénen uns senyors i amb uns potentíssims ordinadors posen color a tot allò que és en blanc, negre o gris. No són ningú per alterar i canviar a gust del consumidor la forma o presentació de les obres d'art. Qui descoloraria un Miró? o per què no colorejam el Gernika? o pintar de color rosa i verd fluorescent la Capella Sixtina? o derribar la Torre Eiffel i al seu lloc construir-hi un hotel? o dinamitar Venècia si total s'ha d'enfonsar... o fer pedrolina de les columnes del Partenon ja que no serveix de res.....

Amb la coloració de pel·lícules comença la immoralitat humana cap a l'art, la manca total de respecte. "Si les pel·lícules en color es lloguen millor als videoclubs i es veuen més per la tele, a colorejar tots i farem negoci!" No, no, i no. Si es va fer així s'ha de deixar així, i si no agrada que no es miri, i si no és comercial que se'n cerquin una altra. TV3 és la primera cadena de televisió que ens dóna la desagradable oportunitat de presenciar un crim semblant. Si vos he de dir la veritat mai m'ho pensava d'aquesta emissora, molt professional i molt seriosa a l'hora de fer programes, informatius, i respectuosa amb gran quantitat de produccions donant l'oportunitat de sentir la versió original o la traduïda. "Si vol pot llevar el color" "vostè tria", no es ressuscita un mort posant-lo dret, el crim ja s'ha comès. Per desgràcia desconec si és legal o no l'alteració del color de les pel·lícules, però des d'aquí un vot perquè es prohibeixi a tot el planeta.

MÚSICA

VISTA

I.- Philipp Newman, músic aventurer i home de món posà el bessó fa més de vint-i-cinc anys del que avui és el Festival de Música de Pollença.

El violinista de renom, arribà a l'illa i sembrà Música. Recordar-lo mai no hi és de més.

II.- Del Festival pollencí d'enguany permeteu-me que destaquí una vetllada íntima. La de l'agrupació "Música antiga de Colònia". El Barroc en estat pur. El Barroc en tota sa essència. I és que el grup no només porta instruments del XVII i XVIII sinó que també ens trasllada segles enrere.

PERE ESTELRICH I MASSUTI

EMERGÈNCIES PART FORANA

**Servei de Bombers
del Consell Insular de Mallorca**

● Parc principal
○ Parc auxiliar

**amb la meitat
de números
l'ajudem
en la meitat
de temps**

**ACCIDENTS
INUNDACIONS
RESCATS
INCENDIS**

**CONSELL INSULAR
DE MALLORCA**

(i3)

PRECISAMENT AQUEST MES... B i e l

19(219)

Fa 150 anys (setembre del 1839)

A la plaça de Sa Font hi ha un solar per edificar cases que és igual al de Guillem Rigo, que fou establert en el mateix lloc amb l'entrada de 10 lliures i cens anual de 3 sous. Bernat Rigo vol comprar el solar buit i acorden deixar-li al mateix preu que l'anterior. Signarà l'escriptura el notari d'aquest poble, Sebastià Coll.

Se fixa el preu de la verema a 2 lliures i 10 sous la càrrega de 3 quintars, i el de l'oliva a 1 lliura i 16 sous.

En fa 125 (setembre, 1864)

El regidor Joan Canyelles es cuidarà de la dipositoria dels fons municipals mentre no es presenti una persona per ocupar el càrrec.

Miquel Alomar presenta una queixa manifestant que hi ha sabaters que exerceixen llur ofici sense estar registrats a la matrícula industrial.

En fa 100 (setembre, 1889)

Es posa en coneixement de la Corporació municipal la mort del batlle pedani de Sa Cabaneta, Andreu Carrió i Rotger. L'hi han de trobar substitut.

En fa 75 (setembre, 1914)

Bernat Canyelles Rigo sol·licita edificar una paret limitant amb el camí de "Ca na Coloma". Hi passarà la comissió d'obres per donar la tirada.

L'Ajuntament acorda felicitar el president del consell de ministres de l'estat espanyol, Sr. Dato, per haver-se mantingut dins la més estricta neutralitat

referent al conflicte europeu.

S'acorden imposar els mateixos recàrrecs que l'any passat per cubrir les atencions del pressupost de 1915. Això és: 16% sobre la quota del tresor en la contribució rústica i urbana, 13% sobre el subsidi i industrial, 120% sobre els contingents de consums, i 50% sobre la quota de carruatges de luxe i sobre les cèdules personals.

En fa 50 (setembre, 1939)

Francesca Moll Garcias demana a l'Ajuntament que es facin les gestions oportunes per a que pugui reintegrar-se com mestressa de pàrvuls de l'escola d'Es Pla de na Tesa abans que no comenci el curs escolar. Les gestions són positives i arriba a prendre possessió.

Acorden prohibir que el cotxe fúnebre no s'aturi davant les esglésies per celebrar les exèquies de cos present mentre no es presenti al conductor una autorització per escrit de l'alcaldia.

S'han d'arbitrar mesures per evitar que les carns i embotits es venguin mesclats amb els demés articles de consum

El "gobernador civil" envia un escrit indicant que s'han de conservar, cuidar i amillar els refugis antiaeris existents i que seran sancionats els actes de desídia en aquesta matèria.

Designen el regidor Llorenç Mateu Frau per formar part de la Junta Municipal d'Educació primària que s'ha de formar enguany.

Habiliten un crèdit de 5763'75 ptes per contribuir a l'acabament de les obres del sanatori de Caubet.

Durant el temps que ha estat requisat pel ram de guerra ha desaparegut de l'edifici escolar d'Es Pla de na Tesa una bomba d'aigua. Ho posaran en coneixement del "Comandante Gral de Baleares" per a que cerquin on és i es pugui retornar al seu lloc.

S'ha format l'estadística d'edificis i numeració de carrers en Es Pont d'Inca.

Miquel Suau, metge titular, manifesta que l'escola d'Es Pont d'Inca no presenta les adequades condicions higièniques.

Permisos concedits: a Agapito Pedrero Ribas per instal·lar una fàbrica de calçat per a nins en el No 15 de l'Avda Antoni Maura. A Rafel Jaume i Jaume per construir una casa en el C/ Sta Caterina Thomas. A Joan Quetglas Prats per construir un edifici destinat a classes escolars en el solar del convent de les Agustines d'Es Pont d'Inca.

Acorden fer una medalla commemorativa del "Alzamiento nacional" per a cada un dels funcionaris municipals.

En fa 25 (setembre, 1964)

Joan Juan Garau pren possessió de la dipositoria de l'Ajuntament.

S'aprova el pressupost per a 1965, que queda fixat en 1,537.380'09 ptes.

Donen permís a Joan Servera Palmer per poder-se dedicar a instal·lacions elèctriques en aquest municipi.

Designen el 2on tinent de batlle, Josep Vidal Crespi, per a que, juntament amb el policia municipal Gabriel Barrera Ferrer assenyalin les alineacions i rasants als veïnats Antoni Cladera Garau i Mateu Reynés Cabot, en els C/ "18 de Julio" i "Calvo Sotelo" respectivament.

C O L . L A B O R A D O R S: Xisco Busquets, Antoni Canyelles i Oliver, Bartomeu Cardell i Fluxà, Emili Castaño i Calvo, Jordi Cloquell, Pere Estelrich i Massuti, Antoni Pere Font i Munar, Miquel A. Font i Villalonga, Xavier Fortuny, Pere Gil, Guillem Massot i Juan, Jaume Miralles i Ferrando, Bonifaci Molada i Pradas, Bartomeu Moll i Mas, Miquel Mut i Amengual, Melcion Puigserver i Canyelles, Bernat Reyes i Sureda, Antoni Roca i Jerez, Gabriel Rotger i Bibiloni, Vicenç Sastre i Arrom, Cristòfor Tries i Serra, Antoni Vaquer i Ramis, Gabriel A. Vich i Martorell.

PORTADA: 2on premi Concurs fotogr. V Fira del Fang (Emili Muñoz)

DISSENY I CONFECCIÓ GRÀFICA: Miquel Mut i Sureda

CONSELL DE REDACCIÓ: Pere J. Amengual i Bestard, Miquel Bosch i Auba, Biel Massot i Muntaner, Joana Maria Matas i Alomar, Bernat Palou i Creus.

Impress als tallers "Apòstol y Civilizador" (Petra)

D.L.: PM 529/81

S'Escola Vella s/n
07141 Pòrtol

Nº 85, Setembre del 1989

AQUELL TEMPS

Un nombrós grup de parroquians de Sant Marçal que havien de baptisar llurs infants. Estan fotografiats, juntament amb el rector, Mn. Joan Ferrer, a la sortida de l'església. Aquells nins ja en deuen tenir devers vint-i-cinc; eren els primers anys seixanta.

Fotografia gentilmente cedida per Mn. Joan Ferrer, de Búger.